

بسمه تعالی
معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل شمه باف

گروه شغلی
صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷۳۱۸-۷۵-۰۰۳-۱

تاریخ تدوین استاندارد: ۹۳/۶/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۱-۳-۰۰۳-۷۵-۷۳۱۸

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (باقت) :

-فاطمه عرفانی کارشناس صنایع دستی

-صدیقه رضاخواه رییس گروه صنایع دستی و هنر

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل:

- اداره کل فنی و حرفه ای استان گلستان

-

فرآیند اصلاح و بازنگری :

-دفتر طرح و برنامه های درسی

-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، پلاک

۹۷

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	مریم حاجی ابراهیمی	لیسانس	صنایع دستی	کارشناس صنایع دستی	۱۲ سال	تلفن ثابت : ۰۱۷۱۲۲۳۴۴۵ تلفن همراه : ۰۹۱۱۲۷۰۱۷۴۲ ایمیل : hajiebrahimi_maryam@yahoo.com آدرس : گرگان خ امام کوی کهن مجتمع شقایق واحد ۱۱
۲	شیوا عطایی عظیمی	لیسانس	صنایع دستی	کارشناس صنایع دستی	۹ سال	تلفن ثابت : ۰۱۷۱۲۲۴۵۱۹۳ تلفن همراه : ۰۹۱۱۳۷۷۸۱۷۵ ایمیل : shiva_azimi2@yahoo.com آدرس : گرگان سی متری چاله باغ مجتمع ونوس
۳	ابوالقاسم بنی کریمی	لیسانس	نساجی	کارشناس صنایع دستی	۸ سال	تلفن ثابت : ۰۲۲۵۵۴۷۶-۰۱۷۱ تلفن همراه : ۰۹۱۱۳۷۱۳۸۰۳ ایمیل : - آدرس : گرگان بلوار حسام کوچه ۲ پلاک ۲
۴	صغری کوهساریان	دیپلم	انسانی	شاغل	۱۷ سال	تلفن ثابت : ۰۱۷۴۶۲۲۲۰۵۲ تلفن همراه : ۰۹۱۱۸۷۲۰۶۲۶ ایمیل : - آدرس : رامیان نرسیده به میدان ولیعصر کوچه صاحب الزمان
۵	آرمین کاظمی طلاچی	کارشناسی ارشد	مهندسی مواد	کارشناس آموزش	۴ سال	تلفن ثابت : ۰۱۷۱۲۲۲۷۵۷۹ تلفن همراه : ۰۹۱۱۱۷۱۶۰۰۱ آدرس : گرگان اداره کل فنی و حرفه ای آدرس :
۶	فرهادشاد کام	کارشناسی	فیزیک	کارشناس پژوهش و برنامه ریزی	۱۴ سال	تلفن ثابت : ۰۱۷۱۲۲۲۷۵۷۹ تلفن همراه : ۰۹۱۱۹۷۱۰۲۸۶ ایمیل : آدرس : گرگان اداره کل فنی و حرفه ای

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود.

استاندارد آموزش :

نقشه‌ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود.(مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد).

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه‌ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرشی :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل :	
شمه باف	
شرح استاندارد آموزش شغل :	
شمه بافی یکی از مشاغل مربوط به صنایع دستی (بافت) است که شایستگی هایی از قبیل چله کشی شمه، راه اندازی دستگاه بافت شمه، رنگ بندی تار و پود در بافت شمه ، بافت شمه ، انجام مراحل تکمیلی آن را در بر می گیرد و با مشاغل جاجیم باف در ارتباط می باشد.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۱۳۱ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۴۷ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۸۴ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی : ۲۵%	
- عملی : ۶۵%	
- اخلاق حرفه ای : ۱۰%	
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
-لیسانس صنایع دستی یا نساجی یا طراحی ، بافت پارچه با ۱سال سابقه کار مرتبط - فوق دیپلم صنایع دستی یا نساجی یا طراحی بافت پارچه با ۲سال سابقه کار مرتبط -دیپلم با ۵سال سابقه کار مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

شمه پارچه دستباف پنبه ای (گاه ابریشمی)، الوان با طرحهای ساده، راه راه و چهارخانه است که غالباً در مناطق یزد-خراسان-مازندران-گلستان(رامیان - مینودشت) بافته می شود و به عنوان رو انداز استفاده می گردد.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Shamad Weaving (shamad bafi)

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

چادر شب باف

– جاجیم باف

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....

د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل

- شایستگی‌ها

ردیف	عناوین
۱	چله کشی شمد
۲	راه اندازی دستگاه بافت شمد
۳	رنگ بندی تار و پود در بافت شمد
۴	بافت شمد
۵	انجام مراحل تکمیلی شمد
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : - چله کشی شمد
	جمع	عملی	نظری	
	۲۲	۱۴	۸	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- ماسوره بزرگ - قفسه ماسوره بزرگ - پایه های چوبی مخصوص چله دوانی - نخ چله (پنبه ، پشم ، ابریشم) منابع: - کتاب ابریشم بافی معاونت صنایع دستی			۲	دانش : - انواع الیاف پر تاب و کم تاب (پنبه ، پشم ، ابریشم) - محاسن و معایب الیاف - نحوه چله کشی - انواع چله (یک رنگ و چند رنگ)
			۱	
			۲	
			۳	
				مهارت : - محاسبه مترآژ چله با توجه به ابعاد محصول تولیدی - یکنواخت کردن کشش نخ های چله - چله دوانی بر اساس طرح
		۲		
		۲		
		۱۰		
				نگرش : - معرفی رشته شمد بافی -
				ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک هنگام چله کشی -
			توجهات زیست محیطی : - -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : -راه اندازی دستگاه بافت شمد
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۴	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-دستگاه بافت شمد (چاله ای - سطحی)شامل: -نورد، نورد گردان، ورد، شانه، پدال، قرقره، پایه، ماکو -ماسوره بزرگ -ماسوره کوچک -قیچی منابع: - کتاب ابریشم بافی معاونت صنایع دستی				دانش : - اجزای تشکیل دهنده دستگاه بافت شمد (نورد ، نورد گردان ، پایه ، ورد ، شانه ، پدال ، قرقره و ...) - مسیر عبور نخ های چله در دستگاه بافت شمد - اجزای تشکیل دهنده دستگاه نخ ریسی - نحوه کار با دستگاه نخ ریسی (تاباندن نخ ، ریسیدن ، ماسوره پیچی و ...)
			۲	
			۲	
			۱	
			۱	
				مهارت : - عبور تارها از ورد (جهت یکنواخت کردن کشش نخ های تار) - عبور دادن نخ تار از میان میل میلک ها - عبور تارها از میان شکاف های شانه توسط قلاب با توجه به تراکم پارچه - اتصال نخ های تار بر روی غلتک جلویی - پر کردن ماسوره با استفاده از دستگاه نخ ریسی -نصب ماسوره پر شده در ماکو
		۴		
		۴		
		۴		
		۴		
	۴			
			نگرش : -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : - راه اندازی دستگاه بافت شمد
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	ایمنی و بهداشت : - توجه به وجود نور کافی در محیط			
	توجهات زیست محیطی : - -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : -رنگ بندی تار و پود در بافت شمد
	جمع	عملی	نظری	
	۲۶	۱۴	۱۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-مداد رنگی				دانش : - انواع رنگهای طبیعی (گیاهی ، معدنی ، حیوانی) - مفهوم رنگهای اصلی و ترکیب آنها - نحوه ترکیب بندی تار و پود - انواع رنگ های رایج در شمد
- گواش		۴		
- قلم مو		۳		
- پالت		۲		
- قطره چکان		۳		
- تخته وایت برد				مهارت : - ترکیب بندی رنگ ها (اصلی ، فرعی ، مکمل ، متضاد و ...) - ترکیب بندی رنگی انواع شمد -
- مقوای فابریانو				
- برگه A4	۴			
- مداد	۱۰			
- کاغذ شطرنجی				نگرش : -دقت در انتخاب رنگ مناسب شمد -
مخصوص طراحی پارچه				
-نخ مصرفی در رنگ های مختلف (پنبه ، ابریشم) -قیچی				
- منابع : مبانی هنرهای تجسمی (۲)				ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک هنگام کار با رنگ -
				توجهات زیست محیطی : -

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : - بافت شمد
	جمع	عملی	نظری	
	۲۳	۱۴	۹	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-دستگاه بافت شمد انواع نخ مناسب پود(پنبه ای ابریشمی) -ماسوره -ماکو -شانه یا دفتین -قیچی منابع:				دانش : - انواع نخ مناسب پود(پنبه ای - ابریشمی) - مسیر عبور ماکو از میان دهانه - نحوه حرکت پدالها - نحوه کنترل لبه های کار (رعایت یکنواختی عرض شمد در طول بافت) -نحوه شانه زدن
- کتاب ابریشم بافی معاونت صنایع دستی				مهارت : -ایجاد دهانه کار با استفاده از پدال - پود گذاری ساده (رد کردن ماکو) بعد از ایجاد دهانه - پود گذاری رنگی(جهت ایجاد نقوش مختلف) -استفاده از متید (ابزار کنترل عرض) -دفتین زدن (شانه زدن) - تعویض ماسوره - شل کردن چله جهت جمع آوری پارچه بافت شده -نورد پیچی برای جمع کردن محصول بافته شده

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : - بافت شمد
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	ایمنی و بهداشت : - رعایت اصول صحیح نشستن پشت دستگاه شمد بافی -			
	توجهات زیست محیطی : - -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: -انجام مراحل تکمیلی شمد
	جمع	عملی	نظری	
	۲۸	۱۶	۱۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
انواع مواد شوینده (صابون ، پودر لباشویی ، سفید کننده ها و ...) - قیچی سر کج - قلاب - چرخ خیاطی - متر منابع: - کتاب ابریشم بافی معاونت صنایع دستی			۳ ۲ ۱ ۱ ۱ ۱ ۲ ۱	دانش : - نحوه ترمیم نخ های تار و پود پاره شده - معایب پود گذاری در طول بافت - نحوه پایین کشی پارچه از دستگاه شمد بافی - نحوه بریدن انواع تخته های شمد - نحوه دوخت قطعات پارچه پهلوی یکدیگر - نحوه تمیزکاری و لبه دوزی - انواع شوینده (صابون ، پودر لباسشویی و ...) - نحوه نگهداری شمد
				مهارت : - بر طرف کردن زائده های گره مانند (نپ) در حین کار - ترمیم نخ های پاره شده چله و انتقال گره به پشت کار - افزودن نخ جدید پود به نخ قبلی
			۳ ۳ ۲	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : -انجام مراحل تکمیل شمد
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
				مهارت :
		۳		- جداسازی بافته از روی دستگاه
		۲		- چیدمان مناسب و دوخت قطعات بریده شده و لبه دوزی آن
		۱		- انتخاب شوینده مناسب با توجه به نوع لیف مصرفی
		۱		- نگهداری مناسب شمد
		۱		- تا زدن و بخاردادن شمد جهت بسته بندی مناسب
				نگرش :
				-
				-
				ایمنی و بهداشت :
				- رعایت نکات ایمنی هنگام استفاده از مواد شوینده
				- استفاده از دستکش هنگام شستشو
				توجهات زیست محیطی :
				-خودداری از ریختن مواد شوینده در محیط زیست
				-

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دستگاه بافت چاله ای یا دستگاه بافت سطحی	فلزی یا چوبی دو وردی	۱۵ دستگاه	
۲	دستگاه نخ ریزی	چوبی	۳ عدد	
۳	چرخ خیاطی	خانگی	۳ عدد	
۴	جعبه کمکهای اولیه	سری کامل	۱ جعبه	
۵	کپسول آتش نشانی	۶ کیلویی پودر خشک	۱ عدد	
۶	تخته وایت برد	۱۰۰*۷۰ سانتی متر	۱ عدد	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ پنبه ای	نخ ظریف یا متوسط	۷۵ دوک بزرگ	
۲	نخ ابریشم	نخ ظریف یا متوسط	۳۰ کیلو	
۳	مداد رنگی	۲۴ رنگ	۱ بسته	
۴	گواش	۶ رنگ	۲ بسته	
۵	مقوای فابریانو	۲۲۰ گرم	۳۰ عدد	
۶	برگه A4	۸۰ گرمی	یک بسته	
۷	مداد	HB	۱۵ عدد	
۸	انواع مواد شوینده	صابون-پودر ماشین لباسشویی	از هر کدام ۲ عدد	
۹	ماژیک وایت برد	قرمز-آبی	از هر کدام ۱ عدد	
۱۰	تخته پاکن	وایت برد	۱ عدد	

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	ماسوره کوچک	نی با طول ۷ سانتیمتر و قطر ۱/۵ سانتیمتر	۳۰ عدد	
۲	ماسوره بزرگ	طول ۱۰ سانتیمتر و قطر ۲ سانتیمتر	۱۵ عدد	
۳	قیچی	سر کج-معمولی	از هر کدام ۳ عدد	
۴	قلم مو	گرد	۵ عدد	
۵	پالت	تخم مرغی	۵ عدد	
۶	چوب برای چله کشی		۱۵ عدد	
۷	قطره چکان		۵ عدد	
۸	قلاب	شماره ۱۱	۵ عدد	
۹	متر	پلاستیکی	۵ عدد	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	ابریشم بافی	ابراهیم کلته و مریم حاجی ابراهیمی	-	۱۳۸۲	گرگان	موسسه فرهنگی ایل آرمان
۲	مبانی هنرهای تجسمی	عبدالمجید حسینی راد	-	۱۳۸۲	تهران	چاپ و نشر کتابهای درسی
۳	شمذ بافی	شیوا عطایی عظیمی، مریم حاجی ابراهیمی	-	۱۳۸۹		معاونت صنایع دستی گلستان

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	کتاب جامع صنایع دستی ایران	۱۳۹۰	فاطمه عرفانی	-	-	معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی	-